

Vanyúr Blanka

Az overtourism jelenségének vizsgálata Budapest példáján

Az overtourism, vagyis a turisztikai kereslet túlzott helyi koncentrációja, melyet jelen tanulmány túlturizmusként értelmez, már régóta a tudományos diskurzus tárgya. A jelenség leginkább a városi környezetre koncentrálódik, negatív hatásai közvetve és közvetlenül is befolyásolják mind a lakosság életminőségét, mind a turisztikai élményt, továbbá a városi funkciók átalakulásához vezethetnek. Ennek mérésére szolgáló indikátorok közül párat ismeretve vizsgálja a tanulmány a jelenség budapesti aspektusait, megjelenési formáit, továbbá tárgyalja a jövőbeni vizsgálati lehetőségeket a témában.

Kulcsszavak: overtourism, fővárosi turizmus, Budapest, zsúfoltság

JEL-kód: Z32

<https://doi.org/10.32976/stratfuz.2021.27>

Bevezetés

A magyarországi turisztikai aktivitás egésze a KSH 2020-as decemberi adatai alapján 93 százalékos csökkenést mutat az előző évhez képest. Jelen tanulmány a turizmusból hosszú ideje megfigyelhető folyamatról, a masszív turizmus legnegatívabb jelenségéről az úgynevezett overtourism, magyarul túlturizmus fogalmáról, annak sajátosságairól és folyamatának megjelenéséről szól, különös tekintettel Budapest helyzetére. A túlturizmus éveken át meghatározó témája volt a nemzetközi és hazai szakirodalomnak, főként a fővárosi és városi turizmus példáján. A világ vezető turisztikai desztinációi, mint Barcelona, Velence vagy Amszterdam már érezhető és mérhető a túlturizmus jelensége (Roland Berger 2018). Ezt az állapotot leginkább a fenntartható fejlődés kapcsán általánosan használt „tüllövés” (Meadows D. 1972) szakaszához hasonlíthatjuk. Számos cikk (Apolitical 2018, CNN Travel 2020, The Guardian 2020) jelent meg arról a jelenségről amikor a turisztikailag extrém mértékben kihasznál városok lakói turizmus ellenessé váltak, ami több esetben arra sarkallta a város vezetőségét, hogy mérlegelje a turisztikai forgalom mérséklését. Tehát túlturizmusról és turizmus ellenességéről szolt a diskurzus, viszont a turizmustalanság, vagyis amikor semmilyen turisztikai folyamat nem figyelhető meg egy településen soha nem volt elképzelhető az ágazatban résztvevők, és annak hatásait elszenvedők körében. Mégis úgy vélem ez a legmegfelelőbb alkalom a túlturizmus folyamatairól írni, annak érdekében, hogy a múltbéli folyamatokból tanulva kialakulhasson egy szervezettebb turisztizmus irányítási metódus amely a lakosság igényeit is figyelembe veszi, ezzel visszaadva a nagyvárosok eredeti funkcióját.

Fogalmi keret, hatások

A turisztikai kereslet rohamos növekedésének indikátorai jól ismertek. A fordista típusú fogyasztás a második világháború utáni gazdasági fejlesztéseknek a következménye, ami fizetett szabadsággal, a személygépjármű használatának elterjedésével, és növekvő vásárlóerővel járt, mely megalapozta a tömegturizmust (Shaw-Williams 2004). A mennyiségi, vagyis kvalitatív preferenciák helyett a kvantitatív szempont került előtérbe. A tömegturizmus négy alapvető jellemzője, hogy standardizált, csomagokba rendezett, nincs differenciált ügyfélkör, a tömegek számára egyszerűen fogyasztható a helyi normák vagy a kultúra figyelembe vétele nélkül (Poon 1993). A turizmus egyre szervezettebbé, kiszámíthatóbbá vált (Brendon 1991) mely gyorsította növekedésének ütemét.

Természetesen már az 1960-as években egyes kutatók rávilágítottak arra, hogy a túlzott turisztikai keresletnek vannak egyedi jellemzői. Butler (1980) kifejtette a turisztikai desztinációk lehetséges

fejlődési scenárióit, melyben már megjelent, hogy a kezdeti szakaszok, mint a turizmusba való bekapcsolódás és a hosszú fejlődési időszak után a konszolidáció során a turisztikai desztináció elérheti a kritikus szintet, amikor az egyes turisztikai részvételbe bevont elemek eléri kapacitásuk végpontját. Ezt követően a térség vagy újabb fejlesztések okán megújul vagy ellenkező esetben hanyatlásnak indul. Doxey (1975) megfogalmazta az irrindex modelt ami azt mutatja meg hogyan reagál a fogadó környezet a turisták számának változására. Négy féle stációt különít el, ahol a fogadókönyezetben élők viszonya az eufóriától az apátiáig, majd az irritáción át az antagonizmusig változik.

A turizmus a helyhez nagyon szorosan kötődik. A turizmus és geográfia kapcsolata azon alapszik, hogy turisztikai aktivitás nem (vagy csak speciális eszközökkel) lehetséges területi manifesztáció nélkül, így a turizmus hatással van a helyre (Miranda- González 2006). A geográfusok a regionális analízis helyett egy új megközelítéssel elemzik a turizmus területi aspektusait, ilyenek a társadalmon belüli kapcsolatok, az identitás, a természeti és kulturális hagyományok, értékek az egyre homogenizálódó desztinációkban (Jansen-Verbeke 2009).

A posztfordista átalakulás során a fogyasztás egyre egyedibb módjai jelentkeztek (Harwey 1992), és ezzel együtt szolgáltatás alapú gazdaság a fogyasztón alapuló transzformáción esett át, melynek következményeképp az élmény került a kínálat középpontjába (Pine és Gilmore 1999).

A turisztifikáció azt a folyamatot írja le melyben a turisztikai desztináció alkalmazkodik a megnövekedett turisztikai kereslethez. Ez nem csak a turistaérkezések kvantitatív számának növekedését tartja fontosnak, hanem az adott hely jellemzőinek és karakterisztikájának a megváltozását annak hatására (Weber et.al.2020). A tradicionális tájképi megváltozása a városi központi tereknek annak lassú homogenizációjával jár. Az úgynevezett disneyfikáció (Bryman 2004, Roost 2000, Bryman 2004) és a mcdonaldizáció (Ritzer 2008) a posztmodern turizmusfejlesztés fogalmi. Amíg Ritzer szerint a mcdonaldizáció annak az igénynek a kiszolgálására épül miszerint a turisták kiszámítható, alacsony kockázattal járó, kényelmes és egységes élményre vágnak. Ahogyan egy BigMac hamburger esetén, a turisztikai élmény előre meghatározott szempontok szerint legyártott, a színvonal és a hatás függetlenedik a helytől. Ezzel szemben a disneyfikáció igyekszik az átlagos fogyasztási szokásokat, gyakran látványos tapasztalatokkal felcserélni (Brymann 2004), ugyanakkor szintén a tömegfogyasztásra, és tömegtermelésre törekszik (Árva.-Sipos. 2011).

A tradicionális központi terek transzformációja disneyfikált kereskedelmi turisztikai területekké nem feltétlenül jelenti a kifinomult piac megjelenését, sem az éttermek, a bárók és a boltok minőségi változását (Gravari-Barbasand 2017).

Az WTO (1983) már a túlturizmus fogalmát megelőzően definiálta a turizmus eltartóképesség fogalmát mely a maximális száma az embereknek, akik meglátogathatnak egy turisztikai desztinációt azonos időintervallumban anélkül, hogy pszichikai, gazdasági vagy szociokulturális rombolást okoznának, és elfogathatatlanná mértékű csökkenését a látogatói elégedettségben.

A túlturizmus fogalmi keretét többféleképpen fogalmazhatjuk meg. A túlturizmus vagy angol megfelelője „overtourism” egyik meghatározása alapján akként a helyzetként írható le, amikor a turizmus hatása bizonyos időpontokban és bizonyos helyeken meghaladja a fizikai, ökológiai, társadalmi, gazdasági, pszichológiai és / vagy politikai kapacitási küszöbértékeket (Peeters et.al 2018). A túlturizmus egyértelmű meghatározása nem áll rendelkezésre. Természeténél fogva a turisták számával, a látogatás típusával és időtartamával, valamint a rendeltetési hely teherbíró képességével áll összefüggésben. A túlzott turizmus szempontjai között szerepelhetnek a lakosok, turisták vagy vállalkozások (McKinsey & Company & World Travel & Tourism Council, 2017). A túlturizmus azt a helyzetet írja le, amelyben a turizmus hatása bizonyos időpontokban és bizonyos helyszíneken meghaladja a fizikai, ökológiai, társadalmi, gazdasági, pszichológiai és/vagy politikai befogadóképességi küszöbértékeket. Sok példa van arra, hogy egy hely kulturális és természeti öröksége veszélyben van, vagy ahol a megélhetési és ingatlanköltségek jelentősen megnövekedtek, és az életminőség romlását okozták. (TRAN 2018). Ugyancsak a helyiek perspektívájából közelíti meg a fogalmat Milano et al.(2019) amikor azt írja a túlturizmus a látogatók túlzott mértékű megjelenése zsúfoltságához vezet azokon a területeken, ahol a lakosok

szenvednek az ideiglenes és szezonális csúcsok következményeitől, amelyek életmódjuk, kényelmük és általános jólétük állandó változására kényszeríti őket.

A folyamatot kialakító tényező lehetnek az utazás széles körű elérhetősége és megfizethetősége, a növekedésorientált szabályozások, a nemzetközi turistaforgalom növekedése, az urbanizációs nyomás, a dzsentifikáció és a növekvő árak a városközpontban és a megújult környéken, a szabályozatlan turisztikai szálláshelyek terjedése, a turisták nagy csoportjainak koncentrációja (Jordan et.al 2018).

A túlturizmus tehát egy komplex folyamat, mely a turistákat épp oly mértékben befolyásolja, mint a helyi lakosságot. Koens és szerzőtársai 2018 kutatásuk során megfogalmazták mely állítások nem igazak a túlturizmussal kapcsolatban. Nem egy új jelenségről van szó, régóta megfigyelt problémák húzódnak meg a háttérben. A túlturizmus nem egyenlő a tömegturizmussal, számos desztináció számára nem okoz gondot a magas látogatószám. A jelenség nem korlátozódik csak a városi térre, továbbá nem csak a turizmus iparágat érintő kérdés, amelyre nem lehet egyetemes megoldást találni, mely minden esetben jól alkalmazható. Végezetül, a technológiai vívmányok egyedül nem fogják megoldani a helyzetet, a túlturizmus a szociális interakciókon alapszik, különböző csoportok használják ugyanazon területet (Koens et. al. 2018).

Indikátorok

Az IPOL kutatása szerint az öt fő mutató a következő: turisztikai intenzitás, turisztikai sűrűség, légi közlekedési sűrűség, az Airbnb részesedése és a turizmus részesedése a gazdaságban. További három mutató, nevezetesen a tengerjáró kikötőkhöz, a repülőterekhez és a világörökségi helyekhez. A tanulmány eredményei alapján a túlsúlyosság mutatói a következők:

- turisztikai sűrűség (ágy éjszakák / km²) és intenzitás (ágy éjszakák egy lakosonként)
- az Airbnb ágykapacitásának aránya a kombinált Airbnb és a booking.com ágykapacításban
- a turizmus részesedése a regionális bruttó hazai termékben (GDP)
- légi utazási intenzitás (légi érkezés elosztva a lakosok számával)
- közelség a repülőtérről, a tengerjáró kikötőkkel és az UNESCO világörökség részeivel

Fabian Weber et al. 2020 kutatása alapján összesítette a turisztikai túllövés, túlfogyasztás vagyis az overtourism indikátorait, és ez alapján mérték meg egyes településeket. Ezt a tanulmányt felhasználva jelen cikk összesíti, értelmezi és a kívánt átalakítások után implementálja és megméri Budapest esetén mely faktorok érvényesülnek, és hogy az adatok alapján Budapesten érezhető e, a túlturizmus hatása. A tanulmány 20 alap indikátort határoz meg:

- a desztináció területe
- a turisztikailag vonzó központ, városközpont területe
- a lakosság száma a turisztikai központban
- a lakosság számának változása
- a hotelek száma
- a hotel szobák száma, az ágyak száma a hotelekben
- turistaérkezések adott évben
- két vizsgált év közötti turisztikai érkezések növekedése
- belföldi és külföldi turistaérkezések
- csak a külföldi érkezések
- látogatók által eltöltött éjszakák száma
- a látogatók által eltöltött éjszakák száma csúcsideszakban és alacsony időszakban
- a csúcsideszak hónapjaiban eltöltött éjszakák száma az összes vendégéjszakák számához viszonyítva
- külföldi és belföldi vendégéjszakák száma összesen
- külföldiek által eltöltött vendégéjszaka számok
- napi látogatók éves adatai
- turizmusban foglalkoztatottak százalékos aránya a desztinációban

A harmadik McKinsey & Company és WTTC (2017) kutatása kilenc fő indikátort különít el, melyekkel mérik, hogy adott település mennyire van kitéve a túlturizmus veszélyeinek.

- A Turizmus fontossága, vagyis a turizmus részesedése a GDP-ből és a turizmusban foglalkoztatottak aránya
- Az turistaérkezések növekedése
- A turizmus sűrűsége, vagyis a turistaszám a desztináció területére vetítve
- A turisztikai intenzitás, ami azt mutatja meg hány turista jut egy lakosra
- A negatív TripAdvisor(internetes turisztikai portál) negatív jelzőinek száma a top attrakciók között
- Az érkezések szezonalitása, mely a repülővel érkezők számát tekinti alacsony- és csúcsideszakban
- Attrakciók koncentrációja, melyek szintén a TripAdvisor vélemények megoszlása a top 5 attrakciót tekintve százalékos eloszlásban
- Éves átlagos PM10 koncentráció a levegőben
- Történelmi helyek előfordulása, ami a TripAdvisor helyek közül a történelmi attrakciók számát tekinti

1.táblázat: Az overtourism indikátorainak összefoglaló táblázata

IPOL	Turisztikai sűrűség és intenzitás
	Airbnb ágykapacitás aránya booking.com-hoz viszonyítva
	Turizmus részesedése a GDP-ből
	Légi utazás intenzitás
	közelség a repülőtérrel, a tengerjáró kikötőkkel és az UNESCO világörökség részeivel
Fabian Weber et al. 2020	Desztináció területe (km2)
	Turisztikailag vonzó városközpont területe(km2)
	Lakosság száma a turisztikai központban
	Lakosság számának változása két időintervallumon belül
	Lakosság száma a desztinációban
	Hotelek száma
	Ágyak száma a hotelekben
	Hotel szobák száma
	Turistaérkezések abszolút száma (adott év)
	Összes turistaérkezés növekedése két év között
	Külföldi turistaérkezések (adott év)
	Összes vendégéjszaka (adott év)
	Vendégéjszaka számok növekedése két év között
	Vendégéjszaka számok alacsony látogatottsági időszakban
	Vendégéjszaka számok csúcsideszakban
	Vendégéjszaka szám a legalacsonyabb látogatottságú hónapban
	Azon hónapok száma adott évben, ahol az éjszakai látogatók száma meghaladja az átlagot
	Külföldiek által eltöltött vendégéjszakák (adott év)
	Összes napi látogatók száma (becsült adat)
	Turizmusban dolgozók aránya (%) a desztinációban (100%)
McKinsey & Company és WTTC (2017)	Turizmus részesedése a GDP-ből/turizmusban foglalkoztatottak
	Turistaszám/desztináció területe
	Turista/Helyi lakosság
	Negatív jelzők száma Tripadvisor Top 5-ben

	Repülővel érkezők alacsony- és csúcsidejében
	TripAdvisor vélemények megoszlása a top 5 attrakcióban (%)
	PM10 koncentráció a levegőben (éves átlag)
	Történelmi helyek/ TripAdvisor helyek

Forrás: Fabian Weber et al. 2020 alapján saját szerkesztés

Budapest esettanulmányok

A 2017-es IPOL tanulmányban olvasható a Magyar Turisztikai Ügynökség állásfoglalása, melyben megemlíti a túlzott turisztikai kereskedelem által kialakult negatívumokat, és a megnövekedett turizmus úgynevezett forró pontját. A Budapesti turizmus negatívumai leginkább a zsúfoltság, a változó ingatlanpiac, a turisták rossz magatartása, melyek főként a belvárosi területet érintik, annak vendéglátó-ipari és szórakoztató intézményeinek monopóliumokká (Kádár 2014) fejlődött területére. Ezen tanulmány által túlturizmusként definiált fogalmat az említett belvárosi területre, az úgynevezett bulinegyedre, mely területileg alapvetően a VI. és a VII. kerületeket foglalja magába, vizsgálja Melanie Smith et. al (2019). Az említett cikk a „túlturistasodás” fogalmával él, mely ugyanúgy az angol „overtourism” megfelelője, kutatásuk szerint a helyi lakosság elégedetlenségéhez és a turizmus negatív hatásainak jelenlétéhez a növekvő tömeg, az utcai bűnözés, a piszok és szemét, a részegség és azzal együtt járó további zavaró tényezők, továbbá az emelkedő árak (Smith et al. 2019), melybe beletartoznak az ingatlanok és a szolgáltatások árai.

McKinsey & Company & World Travel & Tourism Council, 2017-es tanulmányában az alábbiak szerint méri a turisztikai túlszűfolttságot: egy és öt között kvintilisekre osztja az eredményt, ahol egy a relatív magas esély arra, hogy a város turisztikailag túlszűfolt, öt a legkevésbé. A megvizsgált indikátorok között szerepel a turizmus fontossága, a turisztikai bevételből való részesedés, és a turizmusban foglalkoztatottak aránya, a Tripadvisor internetes portál általi rangsorolások, a levegőminőség, és a lakosságra jutó turisták száma. A kapott adatok alapján Budapest a középmezőnyben van (McKinsey & Company & World Travel & Tourism Council, 2017).

A fentiekben említett tanulmányokban szereplő indikátorokat összevetve, érdemes megvizsgálni Budapesten milyen mértékben, és hogyan jelentkezik a túlturizmus. A főváros kiemelkedő szerepet tölt be az ország turizmusában, főként a külföldi látogatókat tekintve, hiszen itt realizálódik a vendégforgalom kétharmada (KSH 2020). Budapest az elmúlt tíz évben évente döntötte a látogatói rekordokat (BFTK 2018, BFTK 2019), melynek csúcspontja a 2019-es év volt a KSH (2020) adatai alapján. A levegőszennyezettséget tekintve, általánosan elmondható, hogy az Erzsébet téri mérőállomás 27 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) éves átlagos PM10 koncentrációja a levegőben az egészségügyi határérték alatt van (OMSZ). A TripAdvisor vizsgálata kimaradt az elemzésből.

A desztináció központját jelen esetben az alapján határoztam meg, hol van a legtöbb látnivaló, így esett a választás az I. kerületre ahol az UNESCO világörökség részévé választott Budai Vár található, az V. kerület a Parlamenttel, és a Bazilikával, továbbá a VI. és a VII. kerületeket. Tovább szűkítve a kört, csakis a belváros már említett „bulinegyedét” vagyis a VI. és a VII. kerületben vizsgáltam a turisták lakosságához viszonyított számát. A turisztikai sűrűséget tekintve elmondható, hogy átlagosan 3,25 turista jut egy budapesti állandó lakosra, amennyiben 5,69 külföldi és belföldi turistával számolunk és több, mint 1,7 millió helyi lakossal, amely nem tekinthető szélsőséges mértékűnek az éves átlagot tekintve. Budapest egész területét nézve 10838 turista jut minden négyzetméterre, de ha csak az említett belvárosi kerületeket tekintjük, akkor már több, mint 547.000, ha azt feltételezzük, hogy az összes turista csakis a bulinegyedre, jelen esetben a VI. és a VII. kerület területére korlátozódik, akkor már több, mint 1,2 millió látogatóról beszélünk, akik ugyanazon területen osztoznak, továbbá helyet kellene biztosítani a helyi lakosoknak is. A fővárosi turizmus negatív hatásaként említhető a zsúfoltság mellett a zaj, és a

látogatók rossz viselkedése, mely összefüggésbe hozható a kereskedelmi vendéglátóhelyekkel. A főváros kereskedelmi vendéglátóhelyeinek csaknem 14 százaléka, italüzlet és zenés szórakozóhely. A turistaforgalommal való összevetésben több, mint 5200 turista jut minden zenés szórakozóhelyre, és csaknem 580 turista minden vendéglátóhelyre. Amennyiben azt feltételezzük, hogy a turistákkal együtt a helyi lakosok is részt vesznek az éjszakai életben, akkor máris több, mint 6800 fő élvezheti a budapesti éjszakai életet. A túlturizmushoz még hozzájárul a kereskedelmi szálláshelyek forgalma mellett a megnövekedett egyéb- vagy magánszálláshelyek aránya, mely 10,9 százalékkal haladta meg az előző évit (KSH 2020).

Amennyiben a számok mellett a helyi lakosság véleményét és bele vesszük a vizsgálatba, meg kell említeni a 2017-es népszavazást a bulinegyed ellen, mely bár érvénytelenül zárult le, mégis intő jelként szolgált a városvezetésnek, hogy a helyiek elégedetlenek a kialakult helyzettel. A Geoindex tematikus térképen mutatja be a választás térbeli leképeződését, melyen jól látszik, hogy a hetedik kerület lakosai közül főként a legzajosabb utcákban élők vettek részt a szavazáson. Az is megfigyelhető, hogy a Bulinegyed határa nem egyezik meg a hetedik kerület határával, így annak vizsgálatát érdemes annak tényleges kiterjedésének, és határainak meghatározásával kezdeni. Azonban a kerület jó vizsgálati alapot tekinthető, mivel a külföldi vendégszám, vendégéjszaka szám, vendégerkezesek és eltöltött vendégéjszakák száma szerint a VII. kerület realizálta a legnagyobb forgalmat, ahol túlnyomó többségben (95,2 százalék) külföldi, 383 ezer vendég 1,1 millió vendégéjszakát töltött el. A sűrűséget tekintve ez azt jelenti, hogy 2019-ben mintegy 160 ezer turista osztozott minden egyes terésvárosi négyzetkilométeren, mely a zsúfoltságot eredményezte. A fenti számokból is látszik, hogy Budapest egészére nem, viszont annak egyes pontjaira, főként a belvárosra jelentős turistaforgalom jellemző, mely magában hordozza a túlturizmus, és zsúfoltság veszélyét.

Megoldások

Potsma (2013) a tudomány szemszögéből a következő javaslatokat fogalmazza meg a túlturizmus kezelése kapcsán: a társadalmi, gazdasági és környezeti hatásokat nem önállóan, hanem egymástól függetlenül kell értékelni, szisztematikusabb módon. Továbbá a turisztikai hatások értékelésénél figyelembe kell venni a lakosok véleményét. A tudományoknak át kell hidalnia a szakadékokat az üzleti tanulmányok és a társadalomtudomány perspektívái között, hogy jobban megértsék a turizmus hatásait. Az idegenforgalmi hatásokat nem egyirányú jelenségnek, hanem olyan találkozásnak kell tekinteni, ahol a turizmus és a rendeltetési hely közötti kölcsönhatás folyamatosan változik. Ezen találkozás értékeléséhez Postma (2013) bevezette a „kritikus idegenforgalmi találkozók” fogalmát. A kapcsolatok és az ezek közötti dimenzió közötti egyensúly kontextusfüggő és befolyásolt idő és hely szerint. Megemlíti viszont, hogy a kapcsolatok mindegyikét torzulások befolyásolhatják. Ezek a torzulások, amolyan kritikus pontok ahol valamilyen szinten a normális rend felborul, negatív vagy pozitív érzelmi hatást indukálva ezzel.

Rátz és Putzko (2002) a kritikus hatásoknak öt területét különítette el, melyek a lakossági hatások, a munkaerőpiac átalakulása, a közösségben jelentkező változások, hatások az egyén és család szintjén és a természeti és kulturális erőforrásokra gyakorolt hatások. Az utóbbi évtizedekben számos olyan szakirodalom (UNWTO 2018, Jordan et. al 2018, Koens-Potsma 2017, McKinsey & Company and World Travel & Tourism Council 2017, Milano 2017, Weber et.al 2017) jelent meg mely azonosítja a túlturizmus negatív hatásainak mérséklése érdekében használható stratégiákat. Mindegyik megegyezik abban, hogy alapvetően a turisztikai tervezés és szervezés lenne a megoldás alapja, a szakszerű menedzsment, a helyiek bevonásával megvalósuló tervezés, törvényekkel betartatott szabályok meghozása, az infrastruktúra fejlesztése, a turistaszámok korlátozása, továbbá a turisták területi koncentrációjának megszüntetése a kevésbé ismert, a központtól távolabbi látványosságok promotálásával. Budapest marketingstratégiája a magas költségekkel járó minőségi turisták vonzására összpontosít (Magyar Turisztikai Ügynökség, 2017), mely azt jelenti, hogy olyan turisták fogadására alkalmas kínálati elemeket

Végezetül azt is érdemes megemlíteni, hogy a felfokozott mértékű turisztikai keresletnek nem csak hátrányai vannak. A limitált mértékű zsúfoltság növeli a lakosokban a városi élményt, továbbá büszkeséggel töltheti őket el, hogy sokan kíváncsiak a helyre, ahol élnek (Popp 2012). Az UNWTO 2018-as jelentésében a negatív hatások kiküszöbölésének legfőbb pontjának tartja, hogy lehetőséget teremtsen a helyi közösségek számára, hogy hasznosuljanak a turisztikai bevételekből. Fontosnak tartja, hogy a turisztikai résztvevők a helyekkel közösen tervezzék meg a jövőt, figyelembe véve az eltartóképesség határait. Stratégiai javaslatok között szerepel a hosszú távú stratégiai tervek kidolgozása, amely meghatározza a város, valamint egyes területek és látnivalók teherbíró képességét. Ez különösen hasznos olyan stratégiák végrehajtása során, amelyek célja a látogatók szétszóródása. Tekintsék a turistákat ideiglenes lakosoknak, gondoskodjanak róla, hogy az helyi idegenforgalmi politika elkötelezett a látogatók és lakosok felé, és célja, hogy mindenki számára megfelelő várost építsenek.

Összegzés

A vizsgált indikátorok, mint a magán szálláshelyek megnövekedett forgalma, a megnövekedett turistaforgalom, és turista sűrűség mellett érdemes vizsgálni a helyi lakosok életminőségét és a turisták által bejárt útvonalakat, továbbá korcsoport és nem szerint is érdemes jobban megvizsgálni kik, és hogy használják a budapesti városi teret. Közlekedési aspektusból is érdemes megtudni mely közlekedési eszközöket használnak a látogatók szívesen. A túlturizmus nagyban függ annak helyétől, továbbá a turisták viselkedésétől és a helyi lakosság fogadtatásától. Olyan több tényezős folyamatról van tehát szó, amelyet nem lehet csupán a megnövekedett látogatószám alapján vizsgálni. Az is megállapítható, hogy településenként változó annak eltartó képessége, így nem lehet általános stratégiát megfogalmazni. Budapest esetén megállapítható, hogy a város egészére nem, ugyanakkor a belvárosi területre koncentrálódik a turistaforgalom, mely a túlturizmus veszélyével fenyeget.

A jelenlegi „turizmustalanság” helyzete kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy a múlt folyamatait megvizsgálva, azon alapulva új stratégiákat alkossanak a helyi lakosság, és a turisztikai szereplők, mint vendéglátóhelyek, szolgáltatások üzemeltetői bevonásával. A „bulinegyed” jelentős vonzerőt biztosított az elmúlt években, nem szabad elfelejteni, hogy a főváros többek között ennek fejlődését is köszönhet. A turistaforgalom jelentős hasznot generált a helyi lakosság számára is, így olyan megoldás kidolgozására lenne szükség, amely Budapestet olyan helyé alakítja, amit jó meglátogatni, ahol jó élni, és ahová érdemes visszatérni.

Irodalomjegyzék

- ÁRVA L. - SIPOS Z. (2011). Adalékok a posztmodern turizmusmarketing értelmezéséhez (Az élmény és az egyediség jelentősége). *Marketing & Menedzsment*, 2011/3. XLV. évf.
- BRENDON P. (1991). *Thomas Cook: 150 Years of Popular Tourism*. London: Secker and Warburg 1991.
- BRYMAN A. (2004). *The Disneyisation of Society*. London: Sage Publications Ltd
- BUTLER, R. W. (1980). The Concept of a Tourist Area Cycle of Evolution: Implications for Management of Resources. *The Canadian Geographer/Le Géographe canadien*, 24(1), 5–12. 1980. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/228003384_The_Concept_of_A_Tourist_Area_Cycle_of_Evolution_Implications_for_Management_of_Resources
- DOXEY G. (1975). A Causation Theory of Visitor–Resident Irritants: Methodology and Research Inferences. *The Impact of Tourism*. In: *Sixth Annual Conference Proceedings*, pp.195-198. San Diego: The Travel Research Association 1975.
- GRAVARI-BARBASAND M.- GUINAND S. (2017). *Tourism and Gentrification in Contemporary Metropolises International Perspectives*, Routledge, London 2017

- HARVEY D. (1992). Postmodern morality plays, Antipode24 1992
- JANSEN-VERBEKE MYRIAM (2009). "The territoriality paradigm in cultural tourism," *Turyzm/Tourism, Sciendo*, 2009.
- JORDAN P.-PASTRAS P.-PSARROS M. (2018). *Managing Tourism Growth in Europe: The ECM Toolbox*. Dijon 2018.
- KÁDÁR B. (2014): *Pedestrian space usage of tourist-historic cities: comparing the tourist space systems of Vienna and Prague to Budapest*, PhD értekezés, Budapest
- KOENS K.- POSTMA A. (2017). *Understanding and Managing Visitor Pressure in Urban Tourism: A study to into the nature of and methods used to manag visitor pressre in six major Europeancities* 2017.
- KOENS K.-POSTMA A.-Papp B. (2018). *Is Overtourism overused? Understanding the impact of tourism in a city context*. Sustainability 2018.
- MARTINS M. (2018). *Tourism Planning And Tourismphobia: An Analysis Of The Strategic Tourism Plan Of Barcelona 2010-2015*. *Journal of Tourism, Heritage & Services Marketing*
- MCKINSEY & COMPANY and WORLD TRAVEL & TOURISM COUNCIL (2017). *Coping With Success- Managing Overcrowding in Tourism Destinations* 2017.
- MEADOWS D. - MEADOWS D. - RANDERS J. - BEHRENS W. W. III. (1972). *Limits to Growth*. Universe Books 1972.
- MILANO C. (2017). *Overtourism and Tourismphobia: Global trends and local contexts*. Barcelona: Ostelea School of Tourism & Hospitality.
- MILANO C.-CHEER J.- NOVELLI M. (2019). *Overtourism: Excesses, discontents and measures in travel & tourism*. Wallingford: CABI.
- MIRANDA R.-GONZÁLEZ L. (2006). *Perpectivas geográficas del turismo*. Universidad de Guadalajara; Guadalajara: 2006.
- PEETERS. P-GÖSSLING S.-KLIJS J.-MILANO C.-NOVELLI M.-DIJKMANS C.-EIJGELAAR E.-STEFAN H.-HESLINGA J.-ISAAC R.-MITAS O.-MORETTI S.-NAWIJN J.-PAPP B.-POSTMA A. (2017). *Research for TRAN Committee - Overtourism: impact and possible policy responses*
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2018\)629184](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2018)629184)
- PINE J.B.-GILMORE J.H. (1999). *The Experience Economy -Work Is Theatre & Every Business a Stage*, Boston 1999
- POON A. (1993) *Tourism, Technology and Competitive Strategies*. Oxon: CAB
- POPP M. (2012). *Positive and Negative Urban Tourist Crowding: Florence, Italy*. *Tourism Geographies*
- PUCZKÓ L.-RÁTZ T. (2002). *A turizmus hatásai*. Aula, Budapest 2002.
- RITZER G. (2008). *The McDonaldization of Society*, Pine Forge Press, 2008
- ROLAND-BERGER (2018). *European city tourism study 2018: Protecting your city from overtourism*
- ROOST F. (2000): *Die Disneyfizierung der Städte*. Wiesbaden: Vs Verlag
- SHAW G. – WILLIAMS A. M. (2004): *Tourism and Tourism Spaces*. London: SSGR Publications 2004
- SHAW G.- A. WILLIAMS (2004). *Tourism and Tourism Spaces*. SSGR Publications, London
- SMITH K. M.-OLT G.-CSIZMADY A.-PINKE-SZIVA I. (2019) *A túlturistasodás Budapest bulinegyedében*, Forrás: <https://tk.hu/a-tulturistasodas-budapest-bulinegyedeben>
- WEBER F. (2017). *Overtourism: An Analysis Of Contextual Factors Contributing To Negative Developments In Overcrowded Tourism Destinations* 2017.
- WEBER F.-STETTLER J.-CRAMERI U.-EGGLI F. (2020): *Measuring Overtourism. Indicators for overtourism: Challenges and opportunities* 2020

https://www.researchgate.net/publication/344282239_Measuring_Overtourism_Indicators_for_overtourism_Challenges_and_opportunities

WTO (1983). Risks of Saturation of Tourist Carrying Capacity Overload in Holiday Destinations.

Madrid: World Tourism Organization 1983.

*** Geindex: A bulinegyedről történt népszavazás térbeli vonatkozásai. Forrás:

<http://www.geindex.hu/elemezsi-temakorok/valasztas/bulinegyedrol-tortent-nepszavazas-terbeli-vonatkozasai/>.megtekintve: 2021.03.29.